

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 8Co/387/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4614203276
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 04. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Adriana Kálmánová, PhD.
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2016:4614203276.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Adriany Kálmánovej, PhD. a členov senátu JUDr. Jarmily Pogránovej a JUDr. Vladimíra Novotného, v právnej veci navrhovateľa: CD Consulting, s.r.o., so sídlom Politických väzňů 1272/21, Nové Město, 110 00 Praha 1, Česká republika, IČO: 264 29 705, zastúpeného: Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Bratislava, Grösslingova 4, IČO: 36 865 421, za ktorú koná doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD, proti odporkyňi: S. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom Y., Q. XXXX/X, o zaplatenie zmenkového úroku s príslušenstvom, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Topoľčany č. k. 4C/54/2014-64 zo dňa 13.01.2015 a čiastočnom späťvzatí návrhu, taktó

rozhodol:

Odvolací súd p r i p ú š ť a čiastočné späťvzatie návrhu navrhovateľom v časti požadovaného zmenkového úroku nad výšku 0,06% denne, rozsudok súdu prvého stupňa v tejto časti z r u š u j e a konanie v tejto časti zastavuje.

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo zvyšnej napadnutej časti p o t v r d z u j e .

Odporkyňi n e p r i z n á v a náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Dňa 17.04.2013 bol prvostupňovému súdu doručený návrh navrhovateľa na uplatnenie pohľadávky na tlačive podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len "nariadenie č. 861/2007"). Navrhovateľ sa uvedeným návrhom domáhal zaplatenia zmenkového úroku 0,25% denne zo sumy 1.877,46 eura od 17. 04. 2009 do 18. 08. 2009, zo sumy 1.747,46 eura od 19. 08. 2009 do 20. 09. 2012, so 6% úrokom zo sumy 1.877,46 eura od 01.07.2009 do 18. 08. 2009, zo sumy 1.747,46 eura od 19. 08. 2009 do 20. 09. 2012 a zmenkovú odmenu 6,26 eura. Uviedol, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavil odporca dňa 16. 12. 2008 na zmenkovú sumu 1.877,46 eura, pričom sa zaviazal aj k úhrade zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne od 17. 04. 2009. Indosovaná zmenka je vistazmenkou s doložkou "na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia". Indosant predložil zmenku na zaplatenie, pričom vystaviteľ doposiaľ zaplatil 2.179,42 eur.

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa návrh navrhovateľa v celom rozsahu zamietol a odporcovi náhradu trov konania podľa § 142 ods. 1 OSP nepriznal, nakoľko si právo na ich náhradu neuplatnil. Rozhodnutie právne odôvodnil článkom 2 písm. a/ a 3 ods. 1 a 3 Smernice (Rady) 93/13/EHS o neprijateľných zmluvných podmienkach, § 52 ods. 1 - 4, § 53 ods. 4 písm. k/ a l/, § 39) OZ (- zák. č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), ust. zák. č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch (§ 2 písm. b/, § 3 ods. 1 a 2 a § 4 ods. 6), citované ust. § 265 Obchodného zákonníka (zák. č. 513/1991 Zb.) a ust. zák. č. 191/1950 Zb. (Zákona zmenkového a šekového - článok I. § 77 ods. 1 a

2, § 10, § 11 ods. 1, § 14 ods. 1, § 17, § 5 ods. 1 - 3 a § 48 ods. 1 a 2). Mal za to, že súd je v zmysle ustálenej judikatúry Európskeho súdneho dvora (ESD) povinný z úradnej povinnosti skúmať, či sa nejedná v danej veci o spotrebiteľský vzťah a to bez ohľadu na to, že sa v danom konaní uplatňuje právo zo zmenky, keď z činnosti súdu je mu známe, že pôvodný remitent - spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o., v prospech ktorého odporca zmenku vystavil sa zaoberá aj poskytovaním spotrebiteľských úverov, a preto si zabezpečil zmluvu o spotrebiteľskom úvere, na základe ktorej bola predmetná zmenka vystavená a vykonal dôkaz oboznámením tejto zmluvy. Vychádzal z názoru, že nariadenie č. 861/2007 v článku 9 ods. 1 ustanovuje, že súd určí spôsob a rozsah vykonávania dôkazov potrebných na rozhodnutie, pričom keďže žiadne pravidlá nariadenie neobsahujú, v súlade s týmto ustanovením je potrebné riadiť sa procesným právom Slovenskej republiky, keď žiadne ustanovenie uvedeného nariadenia č. 861/2007 Z. z. nevyklučuje skúmanie spotrebiteľského charakteru právneho vzťahu, ktoré je predmetom konania, a to aj v prípade, ak je odporca prípadne nečinný; článok 7 ods. 3 nariadenia ustanovuje len toľko, že súd má aj napriek nečinnosti odporcu konať, vydať rozsudok, čo však neznamená, že vydaniu rozsudku nesmie predchádzať ex offo preskúmanie, či nejde o spotrebiteľský vzťah, keď cieľom nariadenia v žiadnom prípade nebolo v konaniach s nízkou hodnotou sporu vylúčiť ochranu spotrebiteľa, ktorého vysoká úroveň ochrany je jedným zo základných princípov Európskej únie a to aj prostredníctvom vykonávania dôkazov ex offo. V zmysle článku 3 nariadenia sa jedná o cezhraničný spor, keď právomoc slovenských súdov je daná článkom 16 bodu 2 nariadenia č. 44/2001 Z. z. o príslušnosti, uznávaní a výkone súdnych rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach a vecne príslušným súdom na prejednanie a rozhodnutie danej veci je v zmysle čl. 25 bod 1 písm. a/ nariadenia č. 861/2007 okresný súd, nakoľko táto skutočnosť bola oznámená Komisii. Keďže ide o cezhraničný spor, bolo potrebné určiť rozhodné právo a potom dospieť k záveru, že je potrebné aplikovať článok 6 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky a vtedy sa určí rozhodné právo podľa § 10 ods. 1 a 3 zák. č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, teda daný právny vzťah sa spravuje právnym poriadkom Slovenskej republiky, nakoľko zmenka bola vystavená v Slovenskej republike, v tejto bolo aj platobné miesto a sídlo pôvodného remitenta a až indosamentom sa dostal do tohto právneho vzťahu cudzí prvok, čo však nemôže zmeniť uplatňované rozhodné právo, ktorým bolo od začiatku právo Slovenskej republiky. Konanie je písomné v zmysle článku 5 ods. 1 nariadenia č. 861/2007, avšak v právnej veci nariadil pojednávanie, nakoľko to považoval za potrebné pre vykonanie dokazovania - oboznámením sa so spisom sp. zn. 4Er/291/2011, zmluvou o úvere č. 402400203 uzavretou medzi predchodcom navrhovateľa spoločnosťou POHOTOVOSTĚ s.r.o. Bratislava a odporcom, vrátane všeobecných podmienok poskytnutia úveru na zistenie, či predmet konania súvisí so spotrebiteľskými vzťahmi s tým, aby sa účastníci konania mohli vyjadriť ku všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali.

Súd prvého stupňa vec prejednal v neprítomnosti navrhovateľa a jeho právneho zástupcu v zmysle ust. § 101 ods. 2 OSP, pričom vykonaným dokazovaním zistil tento skutkový stav:

Dňa 16.12. 2008 uzatvorila spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o. s odporkyňou na predtlačenom formulári zmluvu o úvere, podľa ktorej bol odporkyňi poskytnutý úver vo výške 796,65eur (ďalej len "zmluva o úvere"). Odporkyňa sa zaviazala požiadanú sumu zaplatiť zvýšenú o poplatok 756,82 eur v 12 mesačných splátkach po 129,46eur počnúc 12.1.2009. V zmluve o úvere nie sú uvedené úroky z úveru ani priemerná RPMN a RPMN. Odporca podpisom v osobitnom rámečku formulára zmluvy o úvere potvrdil prevzatie peňažnej hotovosti uvedenej v zmluve o úvere v ten istý deň. V bode 17 všeobecných podmienok poskytnutia úveru je obsiahnutá dohoda o vyplnení zmenky, podľa ktorej na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka vyplývajúceho z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi vystavil dlžník (vystaviteľ) zmenku, v ktorej nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Zmluvné strany sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa stane celý dlh splatný okamžite, zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa stal splatný celý dlh. Zo zmenky vystavenej odporcom dňa 16.12.2008 na rad POHOTOVOSTĚ, s.r.o. zistil, že do zmenky bola vpísaná suma 56.560,36 Sk a zmenkový úrok 0,25% denne od 17. 04. 2009. Zmenka bola splatná pri predložení (vistazmenka) s doložkami "bez protestu" a "na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia". Zároveň súd zistil, že práva vyplývajúce z predmetnej zmenky boli spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o., prevedené rubopisom na navrhovateľa. V exekučnom konaní vedenom na tunajšom súde pod sp.zn. 5Er/699/2011 bola k úverovej zmluve č.4381739 predložená aj zmenka vystavená odporcom dňa 16.12.2008 na rad POHOTOVOSTĚ, s.r.o., ktorú navrhovateľ

nadobudol rubopisom. V tomto konaní bola žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia zamietnutá. Vzhľadom na citované ustanovenia bodu 17 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru (dohoda o vyplnení zmenky), ako aj vzhľadom na zhodu čísla uvedeného na zmenke s číslom zmluvy o úvere, zhodu údajov o vystaviteľovi a pôvodnom remitentovi zmenky a na zhodu dátumu vystavenia zmenky s dátumom podpisu zmluvy o úvere dospel k jednoznačnému záveru, že zmenka priložená navrhovateľom bola vystavená odporcom ako zabezpečovacia zmenka k zmluve o úvere, pričom bola vystavená ako blankozmenka a zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy bol do zmenky dopísaný dodatočne, o čom svedčí aj iný spôsobom vyplnenia týchto údajov. Ďalej uviedol, že vo všeobecnosti môže mať zmenka buď uhradzovaciu alebo zabezpečovaciu funkciu, v danom prípade, keďže ide o spotrebiteľský úver, je však uhradzovacia funkcia vylúčená vzhľadom na výslovný zákaz v článku ust. § 4 ods. 6 Zákona o spotrebiteľských úveroch, na rozdiel od zabezpečovacej funkcie zmenky, ktorá bola v súvislosti so spotrebiteľskými úvermi zakázaná až účinnosťou od 01. 01. 2011, preto mohol v danom prípade považovať zmenku predloženú navrhovateľom len za zabezpečovaciu zmenku, nie za samostatnú a nezávislú zmenku prijatú na uhradenie dlhu odporcu.

Súd v prvom rade považoval za potrebné posúdiť, či zmluva, na základe ktorej vznikla pohľadávka zabezpečená zmenkou, je platná a teda, či vôbec vzniklo právo na vyplnenie blankozmenky. Vychádzal z názoru, že uvedená zmluva o úvere je zmluvou spotrebiteľskou, ide o predtlačенú formulárovú (typovú) zmluvu, v danom prípade sa jedná o spotrebiteľský úver upravený zákonom o spotrebiteľských úveroch, a to napriek tomu, že v zmluve o úvere je zaznačená kolonka účelu úveru „na výkon zamestnania“; z úradnej činnosti je súdu známe, že pri zmluvách uzatváraných veriteľom v danom období bolo uvádzané uvedené použitie zmluvy úveru, keď v iných konaniach (najmä v exekučnom konaní) boli mnohé zmluvy už súdmi označené za zmluvy o spotrebiteľskom úvere, preto mal súd dôvodné pochybnosti o skutočnom účele poskytnutia úveru. Keďže pri pochybnostiach o obsahu zmluvy platí výklad pre spotrebiteľa priaznivejší, musel dospieť k záveru, že dôkazné bremeno na preukázanie toho, že úver bol v danom prípade poskytnutý na výkon zamestnania, zaťažuje toho, kto takúto skutočnosť tvrdí, a keďže účel vyznačený v zmluve súdu preukázaný nebol, vychádzal z toho, že uvedený úver bol poskytnutý na súkromné účely, pričom aj samotný odporca uviedol, že si bral úver nie za účelom výkonu zamestnania, ale z dôvodu, že zamestnanie stratil; bezpečným preukázaním teda nemôže byť len všeobecný údaj o uzavretí zmluvy, ktorý neposkytuje odpoveď na otázku, aké je povolenie odberateľa a aký konkrétny súvis s takýmto povolením, či predmetom činnosti odberateľa vôbec uzavretie príslušnej zmluvy má. Po preskúmaní celej zmluvy o úvere vrátane všeobecných podmienok poskytnutia úveru súd dospel k záveru, že zmluva je koncipovaná tak, že je v nej hrubým spôsobom narušená rovnováha medzi právami a povinnosťami zmluvných strán a zároveň sú celá zmluva a všeobecné podmienky koncipované výlučne na prospech veriteľa, teda vzhľadom na nerovnosť podmienok účastníkov zmluvy sa celá zmluva (jej obsah i účel) prieči dobrým mravom a je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, ktorá skutočnosť spôsobuje jej absolútnu neplatnosť, z ktorého dôvodu nemohlo spoločnosti POHOTOVOSŤ s.r.o. ako veriteľovi vzniknúť ani právo na vyplnenie blankozmenky podľa bodu 17 Všeobecných podmienok, z čoho potom vyplýva, že ak zmenka vyplnená bola (napriek tomu, že právo na jej vyplnenie remitentovi nevzniklo), nie je možné na základe takto vyplnenej zmenky úspešne sa domáhať akýchkoľvek práv - v tomto smere vychádzal aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR zo dňa 06. 05. 2008 sp. zn. 4Obo/161/2007 a hoci použitie zmenky bolo zákonom zakázané až s účinnosťou od 01. 01. 2011, neznamená to, že v spotrebiteľských zmluvách uzavretých pred týmto dátumom nemožno zmluvné ustanovenia o použití zmenky vyhlásiť za neprijateľnú zmluvnú podmienku. Poukázal na to, že zabezpečenie nárokov zmenkou zákon č. 258/2001 Z.z., v § 4 ods. 6 pripúšťa len do výšky 30% z istiny poskytnutého úveru. Konštatoval, že zmenka znamená výrazné sťaženie práv vystaviteľa na vyplnenie blankozmenky a po indosácii zmenky sa právne postavenie vystaviteľa zmenky vzniknutej zo spotrebiteľskej zmluvy sťažuje ešte viac, ak nie je priamo znemožnené. Súd s poukazom na nález IV. ÚS 457/10, podľa ktorého je zákaz zneužitia práva silnejší než dovolanie dané právom nevzhládol dôvod na presadzovanie iného názoru, vedomý si prísnej formálnosti zmenkového práva, ktoré nie je možné akceptovať právnu prax, v dôsledku ktorej dochádza k zneužitiu zmenkových inštitútov v neprospech jednej zmluvnej strany. Vyslovil, že indosácia zmenky je v zjavnom rozpore s § 54 ods. 1 OZ, podľa ktorého si spotrebiteľ ani inak nesmie zhoršiť svoje postavenie. Ak dohoda o vypĺňanom práva pri blankozmenke nezohľadňuje vyššie uvedené práva spotrebiteľa a umožňuje indosáciou zmenky vymôcť od spotrebiteľa priaznivejšie plnenie, ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku (rozsudok NS SR sp. zn. 4Obo/161/2007 z 16. 01. 2007).

Na záver vyslovil, že ust. čl. 17 VPPÚ je v rozpore s § 3 OZ a ustanoveniami § 53 a § 54 OZ a spôsobuje značnú nerovnováhu medzi účastníkmi právneho vzťahu, a preto je zmenka neplatná, keď

bola vystavená na základe tohto zmluvného dojedania. Postup pôvodného veriteľa a navrhovateľa aj s poukazom na rozhodcovské a exekučné konanie, prevod zmenky na subjekt so sídlom mimo územia SR, aby mohla byť zmenka uplatnená na území SR podľa el. 4 ods. 1 Nar. EP a Rady č. 861/2007, ktoré konanie by malo byť písomné a bez prejednávania veci, kedy by nedošlo k skúmaniu spotrebiteľského vzťahu účastníkov súd hodnotil ako konanie v rozpore s dobrými mravmi. Z uvedených dôvodov súd návrh zamietol.

Uvedený rozsudok včas podaným odvolaním napadol len navrhovateľ domáhajúci sa jeho zmeny tak, aby jeho návrhu bolo v celom rozsahu vyhovené, a aby mu bola priznaná náhrada trov odvolacieho konania v uplatnenej výške. Má za to, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 OSP - účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, a že rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Mal za to, že rozhodnutie je prekvapivým rozhodnutím, čo vyplýva zo skutočností, že odporca uplatnený nárok nepoprel, ale najmä vyplýva z rozporu napadnutého rozhodnutia s konštantnou judikatúrou Najvyššieho súdu SR, (na ktorú v odvolaní poukazuje). Uviedol, že podľa dostupných informácií ani odporca dokazovanie žiadne nenavrholi, pričom toto je v sporovom konaní ovládané prejednacou zásadou a prejednacía zásada úzko súvisí s povinnosťou tvrdenia a dôkaznou povinnosťou. Predložil súdu ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, ktorou, keďže táto spĺňa všetky formálne a materiálne náležitosti predpokladané zák. č. 191/1950 Zb. dokázal jasne, úplne a zrozumiteľne svoje právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva, pričom zo strany odporcu žiadnych námietok nebolo, a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov nevyhnutných pre rozhodnutie vo veci. Uviedol, že ust. § 120 ods. 1 OSP je možné využiť len výnimočne a v danej veci súd mohol a mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky, keďže z uskutočnených prednesov sporových strán nevyplývala potreba vykonať ďalšie nenavrnuté dôkazy - v danom konaní súd svoj postup vôbec nezdôvodnil, že predpokladom vydania rozsudku bolo výlučne predloženie originálu zmenky, keď zmenka je listinný cenný papier, ktorý inkorporuje v listine ako takej samo jeho právo navrhovateľa. Ďalej vyslovil, odporca mohol vzniesť námietky voči zmenke, ak tak však neurobil, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej nariadením - súd samotný nie je legitimovaný na to, aby námietky voči zmenke vznášal za odporcu, a ak tak súd učinil, ide o porušenie princípu kontradiktórnosti súdneho konania a rovnosti účastníkov konania ako súčasti práva na spravodlivé súdne konanie a súd iniciatívne rozširoval okruh dokazovaných skutočností a z vlastnej iniciatívy vykonal dokazovanie, ktoré údajne preukazovalo charakter odporcu ako spotrebiteľa, teda neobjektívne podporil odporcu v tomto konaní bez jeho vôle. Dodal, že prvostupňový súd navyše pri vydávaní rozhodnutia vychádzal podľa neho z nesporných skutočností, ktoré však neboli tvrdením ani jedného z účastníkov konania. Súd tieto údajne nesporné fakty vyabstrahoval z dokazovania, ktoré si sám navrhol, takéto skutočnosti jednoznačne nemožno považovať za nesporné, keďže účastníci sa k nim nikdy nevyjadrili, a ak súd na týchto údajne nesporných skutočnostiach založil svoje meritórne rozhodnutie, toto rozhodnutie nepochybne je postihnuté vadou, ktorá má za následok jeho nesprávnosť, prvostupňový súd dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácie príslušných predpisov a práva Európskej únie, súd v odôvodnení rozsudku uvádza, že je v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka neplatná dohoda o vyplnení zmenky a zároveň uviedol, že nakoľko zmluva o úvere je absolútne neplatná, návrh zamietol. Poukázal na to, že je majiteľom zmenky, a nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu, zmenka je bez väd, ktoré by ju činili neplatnou, zmenka je samostatným abstraktným záväzkom, neakcesorickej povahy a nie je možné ju spájať, či podmieňovať inými okolnosťami, než sú na zmenke uvedené - prvostupňový súd sa aplikáciou príslušných ustanovení o zmenke upravených zák. č. 151/1950 Zb. vôbec nezaoberal a ignoroval predmet sporu, v konaní si uplatňuje bezpodmienečne záväzok odporcu, že za zmenku zaplatí, avšak súd vec posudzoval, akoby išlo o bežný zmluvný záväzok, čo je neprípustné. Poukázal na to, že prvostupňový súd ignoroval § 17 zák. č. 191/1950 Zb., z ktorého jednoznačne vyplýva, že odporca vo všeobecnosti nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky; keďže tak v sporovom konaní nemôže činiť odporca, tým menej tak môže činiť sám súd, keď tiež dôkazné bremeno spočíva na odporcovi (povinnom) a nie na ňom ako oprávnenom a prenesenie dôkazného bremena pri kauzálnych námietkach nie je možné, je síce prípustné za určitých okolností uplatňovať tzv. kauzálne námietky, avšak námietka musí byť vznesená zo strany odporcu, a predovšetkým ten nesie v tejto situácii dôkazné bremeno, nie je prípustné, aby túto úlohu a iniciatívu na seba (proti vôli odporcu) prevzal súd a suploval aktivitu odporcu, pričom uvedené námietky majú hmotnoprávny charakter, a preto v záujme zachovania rovnosti strán

súd nie je oprávnený odporcu na nich ani upozorniť. Súd porušil poučovaciu povinnosť prekročením ust. § 5 ods. 1 OSP, porušil ustanovenia o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov, prihliadol na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo možné prihliadnuť, pretože nemali byť v sporovom konaní vedenom podľa nariadenia vykonané bez návrhu, vyhodnotil zmenku ako vadnú zmenku, t. j. neplatný právny úkon, uvedený záver súdu však vychádza len z kauzálnych námietok, ktoré nikto v konaní nevzniesol, sú po indosovaní v zásade neprípustné a zmluvný vzťah medzi odporcom a remitentom je po indosovaní irelevantný, pričom tento vzťah - jeho obsah mu nie je ani známy. Poukázal na rozsudok Nejvyššího soudu ČR zo dňa 22. 08. 2002 sp. zn. 25Cdo/1839/2000, ktorý vychádzal z rovnakej právnej úpravy, a teda je tento judikát aplikovateľný na prejednávajúcu vec. Vzhľadom na úplnú samostatnosť, oddelenosť, nezávislosť zmenkového záväzku, nie je možné hovoriť o tom, že zmenka je zmenkou podľa Zákona o spotrebiteľských úveroch, a že tomuto zákonu odporuje; zmenka uplatnená v tomto konaní má všetky zákonom predpísané náležitosti, a teda ide o platnú zmenku, a uplatňovaný nárok je tak v celom rozsahu dôvodný. Považoval za potrebné vyjadriť sa i k záveru o tom, že dohoda o vyplňovacom práve blankozmenky by mala predstavovať neprijateľnú zmluvnú podmienku - samotný zákon pripúšťal vystavenie zmenky, limitovaná bola len výška zabezpečenia, zmenka preto mohla byť používaná a aj blankozmenky s úpravou vyplnenia zmenky v dohode o vyplňovacom práve zákonodarca pripúšťal, z čoho vyplýva, že dohoda o vyplňovacom práve nemohla byť neplatná a nemohla byť neprijateľnou zmluvnou podmienkou ani v prostredí spotrebiteľských úverov, pretože právna úprava explicitne pripúšťala používanie blankozmeniek. Poukázal na uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 21. 11. 2013, sp. zn. 43CoZm/10/2013 a uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 13. 06. 2014 sp. zn. 4CoZm/3/2014 vydané v skutkovo a právne zhodnej veci navrhovateľa, ktoré rozhodnutia potvrdzujú jeho závery (a ktoré rozhodnutia k odvolaniu pripojil spolu s rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obo/3/2008 zo dňa 22. 10. 2008).

Vyjadrenie k podanému odvolaniu zo strany odporcu podané nebolo.

Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 10 ods. 1 OSP) po zistení, že odvolanie bolo podané účastníkom konania v zákonom stanovenej lehote na podanie (§ 201, § 204 ods. 1 OSP) a zistení, že odvolanie spĺňa náležitosti § 205 a nasl. OSP, viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 OSP) a viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa, pretože odvolací súd nezistil výnimky ods. 2-7 § 213 OSP (§ 213 ods. 1 OSP) prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP) s verejným vyhlásením rozsudku pri splnení si povinnosti upravenej v ustanovení § 156 ods. 3 OSP a po prejednaní veci dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je vo výroku vecne správne a odvolanie nie je dôvodné. Keďže odvolací súd dospel k tomu, že napadnutý rozsudok je správny a dostatočne odôvodnený, nepovažuje vo svojom rozhodnutí za nutné v súlade s ustanovením § 219 ods. 2 OSP opakovať tie isté podstatné dôvody, ktoré sú obsiahnuté v prvostupňovom rozhodnutí, vrátane citácie ustanovení právnych predpisov vzťahujúcich sa na tento prípad.

Navrhovateľ prípisom doručeným súdu 22.12.2015 návrh na začatie konania vzal späť v časti týkajúcej sa uplatnenia zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne tak, že vzal návrh späť vo výške 0,19 % denne.

Odporkyňa na výzvu súdu neoznámila výslovný nesúhlas s čiastočným späťvzatím žaloby.

Podľa § 222 ods. 2 OSP, odvolanie môže odvolací súd vybaviť aj tak, že pripustí vziať návrh na začatie konania späť, alebo schváli zmier.

Podľa § 208 OSP ak je návrh na začatie konania vzatý späť, keď už rozhodol súd prvého stupňa, ale jeho rozhodnutie nie je doposiaľ právoplatné, odvolací súd rozhodne o pripustení späťvzatia. Súd späťvzatie nepripustí, ak druhý účastník s tým nesúhlasí. Ak späťvzatie pripustí, odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvého stupňa a konanie zastaví.

Navrhovateľ svoj návrh na začatie konania vzal čiastočne späť, odporkyňa so späťvzatím neprejavila nesúhlas, preto odvolací súd v súlade s ustanovením § 96 v spojení s § 208 OSP pripustil vziať návrh späť, rozsudok v tejto časti zrušil a konanie zastavil.

Predmetom konania pred súdom prvého stupňa je návrh na uplatnenie pohľadávky podľa čl. 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len „Nariadenie“). Na jeho základe sa žalobca domáhal

zaplatenia uvedenej zmenkovej sumy s príslušenstvom a trov konania. Podľa predloženého návrhu je navrhovateľ ako indosatár nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavil odporca, pričom indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrená doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Indosant predložil zmenku na zaplatenie, lebo vystaviteľ pohľadávku doposiaľ neuhradil.

Navrhovateľ sa v odvolaní zameral predovšetkým na zdôraznenie platnosti príslušnej zmenky a jeho námietky boli prejavom snahy o nepripustenie akéhokoľvek súdneho prieskumu okolností vzniku zmenky a vykonania dokazovania v tomto smere. Odvolací súd sa nestotožnil s jeho argumentáciou. Jednou zo základných zásad práva Európskej únie je zásada, podľa ktorej sú členské štáty povinné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa a zároveň sú povinné zabezpečiť, aby sa nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách neuplatňovali, resp. neboli záväzné. Vzhľadom na to aplikáciu procesného práva má súd túto povinnosť naplniť, čo znamená, že v prípade uplatnenia nároku zo zmenky súd musí ex offo skúmať, či vystaviteľom zmenky nie je spotrebiteľ.

Cieľom Nariadenia nie je obmedziť súdy pri zadovážení si dôkazov potrebných pre rozhodnutie vo veci, ale umožniť im využívanie technických a iných prostriedkov v záujme toho, aby dokazovanie prebehlo čo najjednoduchším a najmenej zaťažujúcim spôsobom. Znenie článku 4 Nariadenia nemožno preto vykladať tak, že by na základe neho nemal súd k dispozícii iné dôkazné prostriedky než príslušné tlačivá, a nemal by ani možnosť oboznámiť sa s inými písomnými dôkazmi, napr. so spotrebiteľskou zmluvou. Z Čl. 8 a 9 uvedeného Nariadenia jednoznačne vyplýva, že aj v konaniach s malou hodnotou sporu je zachovaná možnosť sudcu vykonávať potrebné dokazovanie a nariadiť ústne pojednávanie, ak to považuje za potrebné. Zjednodušená forma konania podľa Nariadenia je preto plne zlučiteľná s judikatúrou Súdneho dvora, ktorá prikazuje sudcom ex offo prihliadať na nekalosť zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi, ak nie je ustanovené inak, procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie, čo priamo vyplýva z Čl. 19 Nariadenia.

Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov ako základný procesný predpis platný na území Slovenskej republiky dôkaznú povinnosť upravuje v ustanovení § 120, ktoré v tretej vete odseku 1 umožňuje súdu výnimočne vykonať aj iné než účastníkmi navrhnuté dôkazy, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. V danom prípade predložená zmenka má svoj základ v dohode o vyplňovacom práve zmenky obsiahnutej vo všeobecných úverových podmienkach právneho predchodcu navrhovateľa so spotrebiteľskou úverovou zmluvou. S ohľadom na výnimočnosť spotrebiteľského vzťahu a potreby súdnej ochrany spotrebiteľa súd prvého stupňa správne skúmal charakter tohto vzťahu. Spotrebiteľský charakter zmluvy o úvere bol preukázaný bez akýchkoľvek pochybností. Základnou črtou spotrebiteľských zmlúv v praxi je poväčšine to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Úver poskytnutý právnym predchodcom navrhovateľa túto charakteristiku spĺňa, pričom súčasťou zmluvy o úvere boli všeobecné úverové podmienky, ktoré odporca ovplyvniť nemohol, lebo boli vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov. Dodávateľ mal v predmete svojej činnosti poskytovať úverov a v priebehu konania nebolo preukázané, že úver bol poskytnutý odporcovi za účelom výkonu zamestnania. S prihliadnutím na možný výskyt zastierania skutočného účelu uzatvorenia zmluvy má v prípade pochybnosti dôkazné bremeno na preukázanie nespotebiteľského charakteru zmluvy dodávateľ, resp. jeho právny nástupca. Dôkaznú povinnosť si navrhovateľ nespĺnil, čo má na posudzovanie právneho vzťahu vzniknutého medzi právnym predchodcom navrhovateľa a odporcom rovnaký vplyv, ako keby v zmluve účel jej uzatvorenia uvedený nebol.

Odvolací súd preto neprijal právny názor navrhovateľa, podľa ktorého pri rozhodovaní o uplatnenom nároku zo zmenky sa má vychádzať výlučne z predloženej zmenky predstavujúcej samostatný abstraktný záväzok neakcesorickej povahy. Smernica Rady č. 87/102/EHS z 22.12.1986 (ďalej len „Smernica“), síce používanie zmeniek v spotrebiteľských zmluvách nezakazuje, ale podľa čl. 10 Smernice jednoznačne členské štáty môžu povoliť používanie zmeniek v spotrebiteľských zmluvách iba vtedy, ak zároveň zabezpečia vhodnú ochranu spotrebiteľa. Pojem vhodnej ochrany spotrebiteľa treba vykladať so zreteľom na čl. 14 Smernice, ktorá zakazuje znížiť štandard ochrany spotrebiteľa. Vhodnú ochranu spotrebiteľa je preto potrebné chápať ako celkový právny rámec ochrany spotrebiteľa vyplývajúci z predpisov práva únie a judikatúry Súdneho dvora EÚ zahŕňajúci aj povinnosť vnútroštátnych súdov ex offo skúmať nekalosť zmluvných podmienok. Hlavným rizikovým prvkom z pohľadu ochrany spotrebiteľa je abstraktný charakter zmenky, ktorý inak nepripúšťa, aby súd pri

uplatňovaní práva zo zmenky prihladal na kauzu pôvodného právneho vzťahu, t.j. aby hodnotil pôvodnú zmluvu o spotrebiteľskom úvere a skúmal, či táto obsahuje nekalé zmluvné podmienky.

Rešpektovanie výlučne abstraktného charakteru zmenky je však vo svetle judikatúry Súdneho dvora EÚ neprijateľné. Súdny dvor EÚ už totiž vyslovil všeobecnú zásadu, v zmysle ktorej špecifiká súdneho konania, ktoré prebieha v rámci vnútroštátneho práva medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, nemôžu predstavovať skutočnosť spôsobilú ovplyvniť právnu ochranu, ktorá podľa ustanovení Smernice Rady č. 93/13/EHS musí byť poskytnutá spotrebiteľovi, čo potvrdzuje aj Čl. 14 Smernice Rady č. 87/102/EHS. Ak totiž pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky vnútroštátny súd vôbec nemá možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok, ide o drastické zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity. V takomto právnom režime je nemožné alebo minimálne neprimerane ťažké, aby sa spotrebiteľ domohol ochrany svojich práv, ak by v konaní o vymáhaní pohľadávky nebolo možné skúmať nekalosť zmluvných podmienok.

Čo sa týka dohody o vyplňovacom práve zmenky, táto - ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie - musela byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o dôsledkoch vystavenia zmenky pre spotrebiteľa. Z uzatvorenej dohody však žiadne informácie o dôsledkoch vystavenia zmenky pre žalovaného nevyplývajú. Navrhovateľ a ani jeho právny predchodca sa svojej zodpovednosti za uzatvorenie neprijateľnej zmluvnej podmienky nemôžu zbaviť ani poukazom na princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) uplatnením jeho dôsledkov v neprospech odporcu. Kým rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa treba vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa prichádza do úvahy len výnimočne, ak to odôvodňujú konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovať v oblasti spotrebiteľských právnych vzťahov mu nemôže byť na ujmu. Vystavením zmenky bolo odporcovi zhoršené jeho zmluvné postavenie. Pritom potreba vystavenia a odovzdania zmenky dodávateľovi nevyplývala odporcovi zo zmluvy, ale len zo všeobecných úverových podmienok. V tejto súvislosti je právne významné aj ustanovenie § 54 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Dojednanie o zmenke, ktoré nezohľadňuje právne predpisy na ochranu spotrebiteľa, odporuje ustanoveniu § 54 ods. 1,2 Občianskeho zákonníka, a preto na podklade takéhoto dojednania zmenka nemohla byť platne vystavená a ani platne indosovaná.

Zmenkové právo ako také v súdnom konaní znevýhodňuje žalovaného zmenkového dlžníka a keďže podľa článku 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky právo EÚ má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, vnútroštátna právna úprava, ktorá umožnila zmenky používať (do 31.12.2010) aj v spotrebiteľských vzťahoch, javí sa byť spornou. Navrhovateľ v odvolaní namietal vadu konania spočívajúcu v prekvapivom rozhodnutí prvostupňového súdu, čo považoval za vadu konania spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom. Prvostupňový súd v dôvodoch svojho písomného rozhodnutia konštatoval svoj postup, preto námietka navrhovateľa o prekvapivom rozhodnutí je nepravdivá. Odvolací súd nezistil žiadne vady konania, pre ktoré by bolo potrebné napadnutý rozsudok zrušiť.

Po rozhodnutí súdu prvého stupňa vo veci v Zbierke súdnych rozhodnutí SR bolo pod číslom 93/2015 publikované spoločné stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia zo dňa 20. októbra 2015 k postupu súdov nižšieho stupňa vo veciach návrhov s uplatneným právom zo zmenky vo vzťahu k ochrane spotrebiteľa, ktoré správnosť prijatých záverov (oboch) súdov potvrdzuje.

Tiež zákon č. 191/1950 Sb. a OSP reagovali na prijaté rozhodnutie zákonom č. 438/2015 Z.z. účinným od 23.12.2015. Doplnil v čl. II. Zákon č. 191/1950 Sb. v §17 ods.1 o novú vetu a doplnil odsek 2. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že ak je žalovaným zo zmenky ten, koho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, možno majiteľovi robiť námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystavovateľovi alebo k predošlým majiteľom vždy. V konaní, v ktorom sa uplatňuje alebo vymáha nárok zo zmenky, sa z úradnej povinnosti prihlada na skutočnosti odôvodňujúce

námietky podľa odseku 1, ktoré by ten, kto je žalovaný zo zmenky mohol uplatniť, ak jeho záväznosť zo zmluvy vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou. Poznámka pod čiarou odkazuje príkladom na § 52 OZ, § 5a zákona č. 250/207 Z.z. Tento zákon v čl. I. zmenil a doplnil OSP v § 79 o odseky 3,4, § 114 ods.2 OSP, v ktorých upravil náležitosti návrhu na začatie konania pri nároku uplatnenom zo zmenky a sankciu za nesplnenie povinnosti spočívajúcej v posudzovaní nároku titulom spotrebiteľskej zmluvy a poučenie žalovaného o možnosti uplatňovania námietok. Uvedené tiež správnosť prijatých záverov potvrdzuje.

Prvostupňový súd svoje rozhodnutie založil na neplatnosti zmluvy o úvere pre hrubé narušenie rovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán, a to najmä v ustanoveniach o zabezpečovacích prostriedkoch. Zmluvu vyhodnotil ako absolútne neplatný právny úkon, z ktorého veriteľovi nemohlo vzniknúť právo na vyplnenie blankozmenky. Navrhovateľ v dôvodoch odvolania neuviedol k uvedenému právnemu posúdeniu veci nič, argumentoval len tým, že prvostupňový súd nemohol založiť svoj názor na skúmaní tohto právneho úkonu, ktorého nebol účastníkom konania a mal rozhodovať len na základe ním predloženej zmenky. Vzhľadom na vyššie uvedené, ako aj prijaté stanovisko NS SR v judikáte R 93/2015, odvolací súd považuje tento odvolací dôvod za vyvrátený.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd považoval rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bol návrh navrhovateľa zamietnutý, vo výroku za vecne správny a ako taký ho podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1, § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 OSP tak, že v odvolacom konaní úspešnej odporkyni náhradu trov nepriznal, keďže si právo na ich priznanie neuplatnila.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.